

eksempler. Denne bog tager ikke endeligt stilling hertil. Dertil er den for bundet til det aktuelle kildemateriale, hvilket på samme tid er bogens dyd og dens begrænsning.

Jens Erik Skydsgaard

Den nytestamentlige tids historie. Redigeret af SIGFRED PEDERSEN. Dansk kommentar til Det nye testamente 2. Aarhus Universitetsforlag, 1994. 506 s., ill. kr. 248.

»Tidshistorie« kalder man traditionelt et af teologiens bifag, og betegner dermed kendskab til den tid hvor kristendommen og Det ny testamente blev til. Lige så traditionelt omfatter faget både den hellenistiske og den jødiske baggrund, idet vægten gennem de sidste halvandet hundrede år skiftevis har været lagt på den ene og den anden. Den stærke udvikling inden for studiet af antikkens historie i tiden efter 2. verdenskrig, ikke mindst de store arkæologiske landvindinger og håndskriftfund i Mellemøsten, har givet faget øget vægt, samtidig med at grænserne mellem teologien og de humanistiske videnskaber er under stadig nedbrydning. Det er en naturlig følge heraf at den foreliggende udgivelse har droppet den noget pedantiske og tysk-klingende glose »tidshistorie« og i stedet kalder sig »den nytestamentlige tids historie«. Dermed antydes det at det ikke længere drejer sig om et bifag der skal give nødtørftige baggrundsoplysninger, men om en disciplin fuldt på højde med den nyeste kulturhistoriske og socialhistoriske forskning. Selv om bogen i første række henvender sig til teologi- og religionsstuderende, er der dog tale om en solid håndbog af almen interesse. Ikke mindst de centrale og præcise bibliografiske noter der følger hvert af dens afsnit gør den til en fortrinlig introduktion.

Karakteristisk for tidens tendens er det et samleværk hvortil både teologer, filologer og religionsforskere har bidraget. Redaktøren Sigfred Pedersen har en kort indledning om antik historie som nytestamentlig disciplin; derefter er der fyldige kapitler af Per Bilde om den hellenistisk-romerske verdens politiske, sociale og religiøse liv og om jødernes samfund og historie i samme periode, d.v.s. fra ca. 200 f.v.t. til 135 e.v.t. Troels Engberg-Pedersen supplerer med en glimrende oversigt over hellenistisk videnskab, litteratur og filosofi, mens Benedikt Otzen dækker den antikke jødiske litteratur fra tiden efter Det gamle testaments tilblivelse, og Peter Paludan tager sig af jødisk religion, herunder de forskellige retninger. Bogens mest omfattende kapitel (74 s.) er Kirsten Rebekka Laursens bidrag om urkristendommens historiske og sociale forhold. Her kan det dog ikke undgås at skildringen til dels har karakter af baggrundsorientering, til dels af punktstudier. Det ny testamente er et så specielt historisk kildekræft, og brugen af det så metodisk krævende, at læseren enten må gå let hen over dette kapitel eller selv fortsætte til videregående eksegese. Det gælder ikke mindst de få sider der handler om »Jesus-bevægelsen« og om spørgsmålet om kontinuitet eller kontrast mellem Jesus' virksomhed og den ældste kirke. Problemet med at integrere disse emner i en håndbog er nok uløseligt.

Bogen afsluttes med 50 siders udvalgte kildetekster (uden for bibelen), mange af dem for første gang i dansk oversættelse.

Torben Damsholt